

Aan de minister van Binnenlands Zaken

Betreft: Reactie op 'Herindelingsontwerp Regio Eindhoven-Helmond'

Van (naam): Jules Ruis;

Datum: 2 juni 2001

1. Inleiding

Als reactie op het 'Herindelingsontwerp Regio Eindhoven-Helmond' wil ik onderstaand graag een aantal opmerkingen maken. Mijn visie is gebaseerd op mijn levenslang wonen, studeren en werken in de regio Zuidoost-Brabant.

2. Het verleden

- Het gebied van Zuidoost-Brabant heeft zich de afgelopen eeuw op relatief eenvoudige wijze ontwikkeld. De textielstad Helmond en de sigarenstad Eindhoven kregen er ruim honderd jaar geleden de Philipsfabrieken bij; later gevolgd door DAF en andere prominente fabrikanten. Oorspronkelijk was in de regio slechts wat lokale industrie gevestigd, het grootste deel was agrarisch gebied, met enkele bossen als eilandjes daartussenin.
- De onstuimige groei van de industrie na de 2e wereldoorlog leidde tot een explosieve groei van de bevolking. De vestiging van de Technische Hogeschool Eindhoven in 1956 gaf uitdrukking aan het belang van een regionale ontwikkeling op hoog niveau.
- Er ontstonden talrijke nieuwe bedrijven, vooral als toeleveranciers van met name de elektrotechnische en werktuigbouwkundige bedrijfstak. Het geheel leidde tot een aantal sterke nieuwe industrieën en takken van zakelijke dienstverlening.
- In de jaren negentig toonde de kracht van de regio zich in een alliantie van kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven, gebundeld in het Europese Stimulus-programma.
- Ook de samenwerking zowel tussen de gemeenten onderling als met de regionale en provinciale overheid liep gesmeerd. De rijksoverheid keek op afstand toe en zag dat het goed was.

3. Kenmerken regio Zuidoost-Brabant

- Kenmerkend voor de ontwikkelingen in Zuidoost-Brabant in de tweede helft van de vorige eeuw was het groot zelforganiserend vermogen van de regio, aangevoerd door Philips (en de daaraan gelieerde fabrikantenkring) en de besturen van de gemeenten Eindhoven en Helmond.
- De regio Zuidoost-Brabant heeft zich ontwikkeld tot de brainport van Nederland en behoort tot de drie meest technologische en kennisintensieve regio's van Europa.
- De research- en development activiteiten in Nederland vinden voor 50% in de regio Zuidoost-Brabant plaats.

- De bestuurlijke krachten zijn gebundeld in het Samenwerkingsorgaan Regio Eindhoven (SRE).
- Er is een krachtig economisch samenwerkingsverband in de vorm van de N.V. REDE (Regionaal Economische Dienst Eindhoven).
- De Kamer van Koophandel Oost-Brabant is een organisatie die uitstekend werk verricht op het gebied van bedrijvigheid voor de gehele regio Oost-Brabant.
- De Onderwijsinstellingen (TU/e, Fontys, ROC) zijn sterk regionaal/provinciaal gericht en bestrijken een groot gedeelte van Zuid Nederland.
- De regio als geheel hecht vitale waarde aan de 'quality of life'. Zuidoost-Brabant is een regio waar het goed is om te leven, te wonen, te studeren en te werken.

4. Naar de toekomst

Kijkend naar de toekomst valt een aantal ontwikkelingen waar te nemen.

- De kracht van de regio zal de komende 5 jaren verder verschuiven van elektrotechniek en werktuigbouwkunde naar mechatronica, automotive, biomedische technologie, nieuwe materialen (met name polymeren), embedded systems en informatie- en communicatietechnologie (ict). Verder zijn in de regio sterke bouwkundige en bedrijfskundige kwaliteiten aanwezig.
- De komende 10 jaar is een verdere verschuiving te verwachten in de richting van life science, nanotechnologie en bioinformatica.
- De activiteiten van de industrie en zakelijke dienstverlening worden uitgebreid van 'maken' naar 'ontwerpen'. De nieuwe kerncompetentie van de regio zal over 10 jaar liggen op het gebied van het ontwerpen en produceren van 'intelligente producten'.
- Maatschappelijk zal de regio zich richten op een humane en duurzame ontwikkeling van een multiculturele samenleving.

Samengevat: Zuidoost-Brabant zal zich in de nabije toekomst gaan profileren als een Regio waar Technologie voor Mensen tot Leven komt.

5. Uitdagingen

De uitdagingen voor de regio zitten in nadere uitwerking en uitbouw van de bestaande onderlinge samenwerking. Daartoe dienen uiteenlopende krachten gebundeld te worden tot strategische allianties tussen kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven. De regio Zuidoost-Brabant is voor deze ontwikkeling qua mentaliteit gereed maar qua groeipotentie te klein. Verdere samenwerking is nodig met de andere regio's in de provincie Noord-Brabant, Limburg en Noord België. Deze euregio dient zich bestuurlijk tot taak te stellen een aanzienlijke verbetering en uitbreiding van de infrastructurele voorzieningen tot stand te brengen (wegen, spoorwegen, vaarwegen en voorzieningen voor datacommunicatie over de kabel en mobiel). Met ict kan veel, maar juist in de zuidelijke provincies blijft face-to-face contact van onschatbare waarde. Mobiliteit en Communicatie wordt bestuurlijk gezien dus 'topic-number-one'.

6. En dan nu de herindeling

In de afgelopen 25 jaar dat ik vanuit de Technische Universiteit Eindhoven de bestuurlijke activiteiten in Zuidoost-Brabant heb mogen waarnemen, is het vraagstuk van een gemeentelijke herindeling nimmer een serieus punt van bespreking geweest. Waar dat wel speelde is in onderling overleg tot bevredigende oplossingen gekomen. Een enkele gemeentebestuurder maakte zich om politieke redenen wel eens druk om dit onderwerp, maar zelden zijn argumenten vanuit herindelings-optiek serieuze belemmeringen geweest voor verdere ontwikkelingen. Integendeel, juist door erkenning van elkaars aanvullende krachten is in de jaren negentig een energie vrijgemaakt die de regio voorop heeft geplaatst in technologie. Het huidige voorstel van minister de Vries sluit in het geheel niet aan bij de leefwereld van de burgers noch bij de behoeften van bedrijven en instellingen in de regio. Het voorstel maakt daardoor de landelijke politiek ongeloofwaardig. Om die reden dring ik bij de minister aan het herindelingsontwerp terug te nemen.

7. Het alternatief

Het feit dat het onderwerp 'gemeentelijke herindeling Zuidoost-Brabant' in het regeerakkoord is opgenomen is 'an sich' misschien een goede reden om met een ontwerp te komen. Echter, in plaats van puur politieke argumenten (verdeel-en-heers strategie) dienen naar mijn mening toch vooral inhoudelijke aspecten in de oordeelsvorming van doorslaggevende betekenis te zijn. Ik wens het parlement in Den Haag toe te vertrouwen op het groot zelforganiserend vermogen van de regio Zuidoost-Brabant. Waar we Haagse hulp nodig hebben is bij de infrastructurele verbindingen en voorzieningen, niet alleen binnen de regio maar ook richting Limburg en België.

8. Tot slot

Bovenstaande zienswijze vindt zijn verankering in de wetenschap van chaos en complexiteit. Steeds vaker zijn wetenschappers in staat het ultrakleine en het supergrote te doorgronden.. Als metafoor voor deze ontdekkingen is de 'fractal' in gebruik, een van origine wiskundig object, dat ook op vele plekken in de natuur en cultuur waarneembaar is. Daarbij komen patronen van interactie in beeld, die van vitale betekenis blijken te zijn voor het besturen van mensen, organisaties en samenlevingen. Ik adviseer de politieke gremia meer van deze 'natuurlijke' wijze van besturen gebruik te gaan maken.

9. Verdere informatie

Voor verdere informatie verwijst ik naar mijn homepage: www.fractal.org

Jules J.C.M. Ruis

Wagenaarlaan 2

5691 GP Son

tel. 0499 47 10 55

e-mail: Jules.Ruis@fractal.org